

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Příklady posuzování právního jednání učiněného elektronickými prostředky

Je evidentní, že výrazné rozšíření elektronických prostředků komunikace v současné společnosti s sebou přináší také řadu otázek, se kterými se právo musí vyrovnat. Jednou z nich je rovněž stanovení podmínek, za jakých je možné nahradit písemnou formu právního jednání právě za využití těchto elektronických prostředků. Cílem tohoto článku je zaměřit se na několik praktických příkladů přístupu k této problematice v rámci aplikační praxe.

Úvodem je možné obecně říci, že současná právní úprava v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanském zákoníku (dále jen „občanský zákoník“) v zásadě navazuje na stav, který trval do 31. 12. 2013. Podle ustanovení § 561 odst. 1 občanského zákoníku je pro platnost písemného právního jednání vyžadován podpis jednající osoby, který může být nahrazen mechanickými prostředky, je-li to obvyklé. Ohledně možnosti elektronického podpisu je poté odkázáno na zvláštní právní úpravu. Následující ustanovení § 562 odst. 1 občanského zákoníku pak považuje požadavek písemné formy za zachovaný také v případě, pokud je právní jednání učiněno elektronickými nebo jinými technickými prostředky, které umožní zachycení obsahu tohoto jednání a jednající osoby.

Jeden ze zajímavých příkladů praktického posuzování elektronického způsobu právního jednání se týká rozhodnutí Ministerstva dopravy, které rozhodovalo o udělení pokuty dopravci poskytujícímu přepravu na základě objednávky učiněné prostřednictvím mobilní aplikace[1]. Příslušné vozidlo nesplňovalo požadavky stanovené zákonem č. [111/1994](#) Sb., o silniční dopravě (dále jen „zákon o silniční dopravě“) pro vozidla taxislužby (zejména venkovní označení a používání taxametru). Klíčové přitom bylo posouzení otázky, zda se zde mohla uplatnit výjimka zakotvená v ustanovení § 21 odst. 4 zákona o silniční dopravě pro provozování přepravy na základě předem uzavřené smlouvy. Podle něj je dopravce povinen zajistit, aby v den, kdy je vozidlem taxislužby poskytována přeprava na základě předchozí písemné smlouvy, bylo toto vozidlo vybaveno všemi smlouvami, na jejichž základě je přeprava v právě probíhajícím dni prováděna, nebo jejich kopiemi. Smlouva přitom musí obsahovat údaje o přepravovaných osobách, datu a trase přepravy a ceně za přepravu nebo způsob jejího určení. Pokud jsou tyto podmínky splněny, není nutné, aby byly u daného vozidla vyžadovány některé z náležitostí stanovené pro vozidla taxislužby.

Ministerstvo dopravy se v odůvodnění rozhodnutí muselo vypořádat mimo jiné s posouzením situace, kdy má řidič k dispozici tyto smlouvy pouze v elektronické formě a může je doložit například prostřednictvím mobilního telefonu. Jak už bylo uvedeno v úvodu, k platnosti písemného právního jednání je občanským zákoníkem obecně vyžadován také podpis jednajícího. Ve vztahu k této formální náležitosti pak podle dopravce postačovalo pro platné uzavření písemné smlouvy i uvedení jména a příjmení v příslušné aplikaci, respektive vyplnění dalších požadovaných údajů. Tento argument byl ovšem Ministerstvem dopravy odmítnut, kdy je s odkazem na doktrínu a relevantní judikaturu Nejvyššího soudu nutné použít zaručený elektronický podpis podle tehdy platného a účinného zákona č. [227/2000](#) Sb., o elektronickém podpisu. Pouhé uvedení jména a příjmení v rámci elektronické komunikace tak nebylo tímto rozhodnutím shledáno jako dostatečné.

Závěru uvedenému v rozhodnutí je možné předně oponovat za použití argumentace, podle které se na tuto situaci aplikuje především ustanovení § 562 odst. 1 občanského zákoníku. To představuje zvláštní úpravu, kdy je za splnění podmínky určitelnosti jednajícího a zachycení obsahu právního

jednání zachována písemná forma také bez uvedení jakékoli formy elektronického podpisu[2]. I za předpokladu, kdy by bylo nutné podmínku podpisu splnit, je nutné poukázat na skutečnost, že zákon o elektronickém podpisu byl s účinností od 18. 9. 2016 zrušen zákonem č. [297/2016](#) Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, který navazuje na novou úpravu obsaženou v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu, známým také pod zkratkou eIDAS. Tento zákon přitom pro soukromé právní jednání umožňuje využít také jiný než zaručený nebo uznávaný elektronický podpis. Podle odborných názorů tak tato úprava považuje za dostačující i pouhé uvedení jména a příjmení v elektronické formě[3]. Jakkoliv je nutné vždy přihlídnout ke konkrétním okolnostem každého posuzovaného případu[4], je možné obecně uzavřít, že závěry předkládané v tomto rozhodnutí by měly být revidovány ve prospěch prokázání existence předem uzavřené smlouvy o přepravě také elektronickou formou s uvedením jména a příjmení přepravovaných osob, a to bez požadavku na použití vyšší formy elektronického podpisu.

Druhý příklad představený v tomto článku se týká řešení otázky, zda je možné použít elektronickou formu také pro tzv. „zelenou kartu“ podle zákona č. [168/1999](#) Sb. o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla (dále jen „zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla“). Ustanovení § 2 písm. k) tohoto zákona definuje zelenou kartu jako mezinárodní osvědčení prokazující skutečnost, že k vozidlu byla uzavřena smlouva o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla uvedeného v tomto osvědčení. Bližší ustanovení ohledně formy zelené karty dále v zákoně o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla nenalezneme[5].

Výslovný odkaz na listinnou formu můžeme ovšem nalézt v rámci vzorů zelených karet vydávaných Radou kanceláří, která sdružuje jednotlivé národní kanceláře pojistitelů. Tato pravidla[6] přitom počítají právě s vytištěním příslušného formuláře. Z uvedeného ovšem vyplývá, že se nejedná o požadavek, který by vyplýval z obecně závazných právních předpisů, ale o určitou dohodu mezi organizacemi pojistitelů uzavřenou na mezinárodní úrovni. Lze tak dojít k závěru, že aktuální právní úprava nebrání využití elektronické formy zelené karty za výše uvedených podmínek stanovených obecně občanským zákoníkem.

Přesto nezbyvá než doufat, že se také mezinárodní dohody uzavírané mezi pojistiteli výslovně přikloní k možnosti používání elektronické formy. Tato otázka vyžaduje sjednocení výkladu, a to s ohledem na skutečnost, že je řidič vozidla povinen zelenou kartu při provozu vozidla předložit na požádání příslušníku Policie České republiky. V případě nesplnění této povinnosti se jinak dopouští přestupku podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. b) zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla s možností uložení pokuty od 1.500 do 3.000 Kč. Jde tak zejména o to, aby byl výše uvedený závěr všeobecně přijímán také v rámci aplikační praxe a eliminovaly se tak situace, kdy bude s řidičem prokazujícím se elektronickou formou zelené karty zahájeno přestupkové řízení.

Pokud zůstaneme v oblasti dopravy, je možné poukázat také na zvláštní výslovnou úpravu, která naopak explicitně staví listinnou a elektronickou formu na stejnou úroveň. Jde o vyhlášku Ministerstva dopravy č. 175/2000 Sb. o přepravním řádu pro veřejnou dráží a silniční osobní dopravu, kde se v ustanovení § 49 odst. 4 uvádí, že: „přepravní doklady, zejména jízdenka a zavazadlový lístek, mohou mít také podobu elektronického záznamu, pokud postupy užití při záznamu a zpracování údajů zaručují funkční rovnocennost jízdních a přepravních dokladů vydaných dopravcem v písemné podobě.“ Požadavek na funkční rovnocennost elektronického a listinného dokumentu je možné vnímat jako podmínku, která svým způsobem navazuje na již zmiňovanou formulaci v ustanovení § 562 odst. 1 občanského zákoníku aplikovatelnou obecně. Z praktického pohledu je pak možné říci, že u řady dopravců v současnosti dokonce převažuje množství vydaných přepravních dokladů v elektronické formě nad formou listinnou.

Závěrem je tedy možné shrnout, že příklady představené v rámci tohoto článku ukazují na rozdílné přístupy v jednotlivých konkrétních situacích, a to od poměrně rigidního přístupu v rámci výkladové praxe, přes upřednostňování listinné formy v rámci interně dohodnutých pravidel, až po výslovnou úpravu vztahu elektronické a listinné formy. Je tedy zřejmé, že relativně různorodé posuzování jednotlivých situací nepřispívá k žádoucí právní jistotě. Elektronická forma tak stále není ve všech případech posuzována jako rovnocenná s formou listinnou, a to ani v situacích, kdy je obsahová hodnota příslušného dokumentu zachována. Je přitom možné předpokládat, že využívání elektronických způsobů komunikace při právním jednání nebude klesat a tomuto trendu se tak bude muset přizpůsobit také právní praxe.

Mgr. Michal Przeczek,
advokátní koncipient

e-mail: michal.przeczek@ak-novotna.cz

[1] Anonymizovaný výňatek z odůvodnění je k dispozici pod odkazem >>>[zde](#).

[2] Viz také Korbela, F. Je prostý email písemným právním jednáním? Dostupné online >>>[zde](#).

[3] Kment, V. Nahradí elektronický podpis prostý ten tradiční vlastnoruční? Bulletin advokacie, 2016, č. 12, s. 31 - 35.

[4] Pro doplnění - Ministerstvo dopravy v tomto rozhodnutí dospělo zároveň k závěru, že smlouvy v tomto případě nesplňovaly zákonem požadované obsahové náležitosti.

[5] Z pohledu judikatury se doposud Nejvyšší soud zabýval případy, kdy posoudil zelenou kartu s ohledem na svou povahu jako soukromou listinu. Šlo přitom zejména o procesní význam při dokazování skutečností v ní uvedených. Viz rozhodnutí NS pod sp. zn. 23 Cdo 802/2013, ze dne 31. 3. 2015 nebo rozhodnutí NS pod sp. zn. 23 Cdo 2934/2016 ze dne 13. 12. 2016.

[6] Konkrétně článek 7 odstavec 1 Interních pravidel Rady kancelářů dostupných pod odkazem >>>[zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v](#)

Česku?

- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)